

Sygn. akt I Ns 46/17

POSTANOWIENIE

Dnia 29 marca 2017 roku

Sąd Rejonowy dla Łodzi–Widzewa w Łodzi, Wydział I Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: SSR Tomasz Kalsztein

Protokolant: Milena Bartłomiejczyk

po rozpoznaniu w dniu 27 marca 2017 roku w Łodzi

na rozprawie

sprawy z wniosku M. F. i D. F.

z udziałem (...) Bank (...) Spółki Akcyjnej

o zatwierdzenie uchylenia się od skutków prawnych niezłożenia w terminie oświadczenia o przyjęciu spadku z dobrodziejstwem inwentarza po A. F.

postanawia:

1. oddalić wnioski,
2. ustalić, iż każdy z uczestników ponosi koszty postępowania związane ze swoim udziałem w sprawie.

Sygn. akt I Ns 46/17

UZASADNIENIE

We wniosku z dnia 5 stycznia 2017 roku wnioskodawcy M. F. i D. F. wnieśli o uchylenie się od skutków prawnych oświadczenia woli o przyjęciu spadku wprost po zmarłej w dniu 18 listopada 2011 roku A. F., a nadto o odebranie od nich oświadczenia o przyjęciu spadku po zmarłej A. F. z dobrodziejstwem inwentarza.

/wniosek k. 2-3/

Sąd Rejonowy ustalił, co następuje:

W dniu 19 stycznia 2009 roku A. F. zawarła z (...) Bank S.A. w Ł. będący częścią F. Bank (...) S.A. umowę o kredyt gotówkowy.

/umowa k. 12-17 w załączonych akta I Ns 770/15/.

W dniu 31 lipca 2009 roku (...) Bank (...) S.A. w W. połączył się z (...) Bank S.A., zaś w dniu 29 kwietnia 2011 roku (...) Bank (...) S.A. zmienił nazwę na (...) Bank (...) S.A.

/okoliczności bezsporne/.

A. F. zmarła w dniu 18 listopada 2011 roku w Ł.. Ostatnio przed śmiercią zamieszkiwała ona w Ł.. Ze spadkobierco w ustawowych zmarła pozostawiła męża M. F. i syna D. F..

/akt zgonu k. 18 w załączonych aktach sprawy I ns 770/15, okoliczności bezsporne/.

Przed śmiercią A. F. prowadziła wspólne gospodarstwo domowe ze swoim mężem M. F.. M. F. jak również D. F. nie mieli wiedzy na temat jakiegokolwiek zadłużenia A. F.. Po śmierci A. F. zarówno jej mąż jak i syn w ustawowym terminie nie złożyli oświadczenia spadkowego. Około 6-12 miesięcy po śmierci A. F., dowiedzieli się oni, iż w skład spadku po zmarłej wchodzi długi. Wówczas minął już termin ustawowy na złożenie oświadczeń spadkowych. Gdyby wnioskodawcy wiedzieli o zadłużeniu zmarłej złożyliby w ustawowym terminie stosowne oświadczenie spadkowe.

/dowód z przesłuchania wnioskodawców k. 13/.

Na rozprawie w dniu 27 marca 2017 roku M. F. i D. F. złożyli oświadczenia o przyjęciu spadku po A. F. z dobrodziejstwem inwentarza.

/protokół k. 14/

Sąd Rejonowy zważył, co następuje:

W niniejszym postępowaniu wnioskodawcy domagali się zatwierdzenia uchylenia się od skutków prawnych niezłożenia w terminie oświadczenia o przyjęciu spadku z dobrodziejstwem inwentarza po swoim A. F..

Polski porządek prawny wprowadza możliwość zadecydowania przez spadkobiercę w przedmiocie przypadającego mu spadku. Spadkobierca może postąpić trojako: przyjąć spadek bez ograniczenia odpowiedzialności za długi (przyjęcie proste), przyjąć spadek z ograniczeniem tej odpowiedzialności (przyjęcie z dobrodziejstwem inwentarza), bądź też spadek odrzucić (art. 1012 k.c.). W treści art. 1015 § 1 k.c. ustawodawca wprowadził sześciomiesięczny termin do złożenia oświadczenia o przyjęciu lub o odrzuceniu spadku. Bieg tego terminu rozpoczyna się od dnia, w którym spadkobierca dowiedział się o tytule swego powołania. Do spadków otwartych do dnia 17 października 2015 r., tj. do dnia wejścia w życie ustawy z dnia 20.03.2015 r. (Dz.U. z 2015 r. poz. 539) nowelizującej § 2 komentowanego przepisu, brak oświadczenia spadkobiercy w powyższym terminie jest jednoznaczny z prostym przyjęciem spadku. Brak oświadczenia spadkobiercy w terminie był jednoznaczny z przyjęciem spadku z dobrodziejstwem inwentarza jedynie wówczas, gdy spadkobiercą jest osoba nie mająca pełnej zdolności do czynności prawnych albo osoba, co do której istnieje podstawa do jej całkowitego ubezwłasnowolnienia, albo osoba prawna.

Po upływie powyższego sześciomiesięcznego terminu do złożenia oświadczenia woli w przedmiocie przyjęcia bądź odrzucenia spadku, na podstawie art. 1019 § 2 k.c. spadkobierca, który pod wpływem błędu lub groźby nie złożył żadnego oświadczenia o przyjęciu lub odrzuceniu spadku w terminie, może uchylić się od skutków prawnych niezachowania terminu.

Oceniając skuteczność uchylenia się od skutków prawnych niezłożenia w terminie oświadczenia woli Sąd stosuje ogólne przepisy o wadach oświadczeń woli. W wypadku, gdy wadą na którą powołuje się uchylający jest błąd, musi on wykazać, iż błąd ten dotyczył treści czynności prawnej, a także, że był istotny (art. 84 § 1 i 2 k.c.). Uchylenie się od skutków prawnych powinno nastąpić przed sądem, zaś spadkobierca powinien jednocześnie oświadczyć, czy i jak spadek przyjmuje, czy też go odrzuca (art. 1019 § 1 k.c.). Uchylenie się od skutków prawnych oświadczenia o przyjęciu lub odrzuceniu spadku wymaga zatwierdzenia przez sąd (§ 3 komentowanego przepisu).

Błąd dotyczący treści oświadczenia o przyjęciu lub odrzuceniu spadku może dotyczyć w szczególności osoby spadkodawcy, tytułu powołania do dziedziczenia lub stanu majątku spadkowego. Znaczenia prawnego pozbawiony jest natomiast błąd dotyczący pobudek czy motywów działania spadkobiercy. Możliwość uchylenia się przez spadkobiercę od skutków prawnych niezłożenia pod wpływem błędu oświadczenia o przyjęciu lub odrzuceniu spadku, zachodzi, gdy błąd dotyczy treści oświadczenia i cechuje się istotnością - art. 84 § 1 zd. 1 oraz art. 84 § 2 w zw. z art. 1019 § 1 (por. komentarz do art. 1019 k.c. Ciszewski J., [w:] Kodeks cywilny. Komentarz, wyd. II, LexisNexis, 2014). Istotnym jest błąd, który uzasadnia przypuszczenie, że gdyby składający oświadczenie woli nie działał pod wpływem błędu i oceniał sprawę rozsądnie, nie złożyłby oświadczenia danej treści (art. 84 § 2 k.c.). Powszechnie uznaje

się jednak, iż niemożliwym jest powoływanie się na błąd co do prawa (tak Skowrońska-Bocian, Komentarz 2011, s. 247 i 248, teza 5; J. Kremis, [w:] Gniewek, Machnikowski, Komentarz KC 2014, s. 1831, Nb 9; E. Niezbecka, [w:] Kidyba, Komentarz KC 2012, IV, s. 281, teza 6). Jedyne w charakterze wyjątku część doktryny uznaje dopuszczenie możliwości powołania się na błąd co do prawa, z zastrzeżeniem, że chodzić tu może wyłącznie o błąd usprawiedliwiony okolicznościami i dodatkowo nie stanowiący następstwa niedołożenia należytej staranności przez spadkobiercę. Za taką wąską interpretacją przemawia względ na to, iż skutki przyjęcia spadku nie zamykają się wyłącznie w sferze prawnej spadkobiercy, lecz oddziałują silnie na stosunki prawne wielu innych osób (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia: 30 czerwca 2005 r., IV CK 799/04; 18 marca 2010 r., V CSK 337/09; 1 grudnia 2011 r., I CSK 85/11; 5 lipca 2012 r., IV CSK 612/11).

Spadkobierca może uchylić się od skutków prawnych nie złożenia oświadczenia o przyjęciu lub odrzuceniu spadku w terminie określonym w art. 88 § 2 k.c., tj. w ciągu roku od wykrycia błędu lub ustania stanu obawy przy groźbie. Oświadczenie o uchyleniu może być złożone w każdym czasie, byleby zachowany został roczny termin do jego złożenia. Termin powyższy ma charakter zawity. Nie podlega ani przerwie, ani zawieszeniu.

W niniejszej sprawie wyjść należy od rozważenia kwestii zachowania przez wnioskodawców rocznego terminu do złożenia oświadczenia o uchyleniu się od skutków prawnych terminu do złożenia oświadczenia o odrzuceniu spadku po synu.

Zgodnie z powołanymi powyżej przepisami wnioskodawcy mieli możliwość uchylenia się od skutków prawnych braku oświadczenia o przyjęciu lub odrzuceniu spadku w terminie roku od wykrycia błędu, a zatem w terminie roku od momentu dowiedzenia się o rzeczywistym stanie majątku spadkowego po A. F..

W ocenie Sądu wnioskodawcy nie udowodnili zachowania powyższego rocznego terminu zaś przeprowadzony dowód z przesłuchania wnioskodawców - jednoznacznie wskazuje, że termin ten został przekroczony.

Jak wynika z ustaleń poczynionych przez Sąd A. F. zmarła w dniu 18 listopada 2011 roku. Wnioskodawcy zgodnie przyznali, iż długach spadkowych zmarłej dowiedzieli się około roku czasu po jej śmierci. Przyjmując, zatem tę właśnie chwilę, błąd co do przedmiotu spadku po A. F. został przez wnioskodawców wykryty. Sąd uznał zatem, że roczny termin na złożenie oświadczenia o przyjęciu spadku z dobrodziejstwem inwentarza należy liczyć dla wnioskodawców od grudnia 2012 roku. Ten roczny termin nie może być liczony od dnia doręczenia wnioskodawcom jako uczestnikom postępowania, odpisu wniosku o stwierdzenie nabycia spadku po A. F.. Ich wiedzy bowiem co do stanu majątkowego zmarłej w szczególności co do zadłużenia istniała dużo wcześniej.

Tymczasem jak ustalił Sąd wnioskodawcy złożyli wniosek o uchylenie się od skutków prawnych nie złożenia w terminie oświadczenia o przyjęciu spadku z dobrodziejstwem inwentarza dopiero w dniu 5 stycznia 2017 roku, a zatem po terminie. W ocenie Sądu fakt przyjęcia przez wierzyciela informacji o zgonie A. F. i nie podejmowanie żadnych czynności w zakresie dochodzenia zapłaty długu, nie może usprawiedliwiać bezczynności wnioskodawców a przede wszystkim przedłużać termin roczny termin. Wnioskodawcy pozostawali w błędzie co do stanu majątkowego zmarłej, ale w momencie uzyskania wiedzy co do zadłużenia, ich błąd w tym zakresie zaniknął. Mieli oni możliwość podjęcia stosownych działań przewidzianych przepisami kodeksu cywilnego czy też kodeksu postępowania cywilnego. Jednakże nie uczynili tego.

Z tych względów Sąd oddalił wniosek.

O kosztach postępowania Sąd orzekł w oparciu o art. 520 §1 k.p.c.